

عنوان درس: پرستاری بهداشت مادران و نوزادان ۱	شماره درس: ۵۱۸۳۳۴
نوع درس: نظری	تعداد واحد: ۲/۵ واحد
رشته، مقطع و ترم دانشجو: کارشناسی پرستاری ترم ۳	تعداد دانشجویان: 74 نفر
دروس پیش نیاز: دارو شناسی، فرآیند آموزش به بیمار	مدرسین خانم ها: افقری، پیرهادی، ترابی و محمدی
مسوول درس: معصومه پیرهادی	
ساعات حضور در دفتر: دوشنبه ها ۴-۶	
تلفن تماس مسوول درس: ۳۷۹۲۷۵۹۲	Emai: pirhadi@nm.mui.ac.ir

مقدمه: آشنایی باحیطه های مختلف پرستاری و بهداشت مادر و نوزاد یکی از ضروریات حرفه پرستاری است. فراگیران در این درس با کاربرد یافته های علمی در مورد پرستاری و بهداشت مادر و نوزاد و مسایل پیرامون آن آشنا می شوند.

اهداف کلی:

- آشنایی با مفاهیم بهداشت مادران و نوزادان و خدمات بهداشتی
- آشنایی با مفهوم خانواده، سلامت، مفهوم پدری و مادری
- آشنایی با بلوغ، قاعدگی، لقاح و بارداری
- آشنایی با تغییرات دوران بارداری و بعد از زایمان و مراقبت های آن
- آشنایی با تشخیص سلامت جنین
- آشنایی با مکانیسم و مراحل زایمان طبیعی و مراقبت های مربوطه
- آشنایی با عوامل درد زایمان و کاهش آن
- آشنایی با بیماریهای ژنتیکی
- آشنایی با فیزیولوژی نوزاد طبیعی و مراقبتهای نوزاد، تغذیه با شیر مادر
- آشنایی با تنظیم خانواده

اهداف رفتاری:

دانشجویان در پایان کلاس قادر باشند بطور صحیح و کامل:

- ۱- تعریف، اهداف، قلمرو گسترش فعالیت پرستاری بهداشت مادران و نوزادان را ذکر نمایند.
- ۲- نظام ارائه خدمات بهداشت مادران و نوزادان و عوامل موثر بر آن، شاخص های مهم حیاتی در بهداشت مادران و نوزادان (میزان های تولد، مرگ و میر مادران و نوزاد) را شرح دهند.
- ۳- استانداردهای مراقبت در بهداشت مادران و نوزادان (مسائل قانونی و اخلاقی)، فرآیند پرستاری در بهداشت مادران و نوزادان، فرهنگ و تاثیر آن بر بهداشت مادران و نوزادان را ذکر نمایند.
- ۴- تعریف، انواع و ساختار خانواده را توضیح دهند.
- ۵- تعریف سلامت، سلامت زن، نظر اسلام نسبت به سلامت زن و نقش زن در جامعه را بیان کنند.
- ۶- آناتومی دستگاه تناسلی و مشخصات سیکل قاعدگی و تخمدانی را توضیح دهند.

- ۷- خصوصیات دوران بلوغ، اولین قاعدگی، عوامل موثر بر شروع اولین قاعدگی، سندرم پیش از قاعدگی و اختلالات قاعدگی را شرح دهند.
- ۸- سندرم پیش از یائسگی و عوامل موثر بر آن و عوارض یائسگی را توضیح دهند.
- ۹- تدابیر پرستاری در دوران بلوغ، باروری و یائسگی را لیست نمایند.
- ۱۰- پدیده لقاح، بارداری و تشکیل جفت و رشد و تکامل جنین را شرح دهند.
- ۱۱- علائم و نشانه های دوران حاملگی را ذکر نمایند.
- ۱۲- تغییرات جسمی دوران بارداری (دستگاه تناسلی، پستان ها، گردش خون، قلب، تنفس، گوارش، ادراری، وزن، پوست و جدار شکم، غدد مترشحه داخلی، اسکلتی، عضلانی و عصبی) را فهرست نمایند.
- ۱۳- تغییرات روانی دوران بارداری (واکنش های روانی مادر و خانواده در انتظار فرزند، تصویر ذهنی زن در بارداری روان زیست شناسی مادری، نقش هورمون ها و عوامل موثر در نقش مادری یک زن، تکامل وظایف مادری در سه ماهه اول و دوم و سوم، واکنش های روانی پدر نسبت به حاملگی، روان زیست شناسی پدری، پدر شدن و مراحل آن) و نقش پرستار در مراحل پدر شدن و مادر شدن را توضیح دهند.
- ۱۴- اهمیت مراقبت های دوران بارداری (معاینات اولیه، معاینات عمومی، گرفتن شرح حال، معاینات مامایی و تست های آزمایشگاهی، ملاقات روتین) را شرح دهند.
- ۱۵- آموزش به مادر باردار در رابطه با مراقبت از خود یا بهداشت فردی را ذکر نمایند.
- ۱۶- تغذیه و نیازهای غذایی، عوامل خطر تغذیه ای و آموزش جهت تهیه مواد غذایی دوران بارداری را شرح دهند.
- ۱۷- آموزش لازم در مورد علائم خطر و هشداردهنده در بارداری و واکسیناسیون، تمرینات تنفسی در بارداری را به مادران توضیح دهند.
- ۱۸- ناراحتی های جزئی دوران بارداری را تعریف کنند.
- ۱۹- اهمیت، دلایل و انواع روشهای تهاجمی و غیرتهاجمی تشخیص سلامت جنین را شرح دهند.
- ۲۰- چگونگی انتقال بیماریهای ژنتیکی را بیان کنند و نقش پرستار در پیشگیری از تولد نوزاد با اختلالات ژنتیکی را توصیف نمایند.
- ۲۱- عوامل موثر بر زایمان طبیعی، مکانیسم انجام زایمان و مراحل مختلف زایمان و مراقبت های مربوطه را توضیح دهند.
- ۲۲- عوامل درد زایمان و روش های کاهش درد غیر دارویی و دارویی را شرح دهند.
- ۲۳- تغییرات فیزیولوژیک بعد از زایمان را لیست کرده و مراقبت ۶ هفته بعد از زایمان (با در نظر گرفتن نظر اسلام به این دوره و احکام آن) را توضیح دهند.
- ۲۴- فیزیولوژی مشخصات فیزیکی و مراقبت های پرستاری از نوزاد بلافاصله پس از تولد در اتاق زایمان را شرح دهند.
- ۲۵- مراقبت های لازم در اطاق نوزادان از نظر وضعیت جسمی (علائم حیاتی، وزن، قد و ...) و مراقبت های معمول پرستاری را لیست نمایند.
- ۲۶- آموزش های لازم جهت ارتقاء ارتباط عاطفی مادر و نوزاد و مراقبت در منزل را به مادر و خانواده توضیح دهند.
- ۲۷- فیزیولوژی پستان، ترشح شیرمادر، مشخصات شیر مادر و توجهات پرستاری و آموزش های لازم برای تغذیه نوزاد را توصیف نمایند.
- ۲۸- تعریف، اهداف، استراتژی، تاریخچه، برنامه ریزی و ارزشیابی تنظیم خانواده و نظر اسلام راجع به تولید مثل و روشهای پیشگیری از بارداری را شرح دهند.
- ۲۹- مکانیسم اثر، مزایا، معایب، عوارض و نقش پرستار در مشاوره و آموزش به مددجو در رابطه با روشهای پیشگیری از بارداری (روشهای هورمونی، داخل رحمی، سد کننده، جراحی و طبیعی) را توضیح دهند.
- ۳۰- فراگیران به مراقبت های پرستاری مادر و نوزاد او اهمیت بدهند.

روش تدریس:

این درس با استفاده از روشهای سخنرانی، پرسش و پاسخ و بحث گروهی توسط اساتید گروه مامائی ارائه می گردد. جهت آمادگی و تقویت تفکر انتقادی دانشجویان قبل از کلاس و در پایان بحث، مدرس سوالاتی را مطرح خواهد کرد. ضمن اینکه در پایان بعضی جلسات سوالاتی را در مورد مباحث جلسه بعدی آماده کرده تا دانشجویان مطالعه کنند و قادر به پاسخگویی به آنها در جلسه آینده باشند. وسایل کمک آموزشی مورد استفاده در تدریس شامل: وایت بورد و تخته سیاه، کامپیوتر و نمایش فیلم و اسلایداست.

روش ارزشیابی:

*در طول دوره (پرسش و پاسخ، کوئیز، امتحان میان ترم) ۸ نمره

*پایان دوره ۱۱ نمره

*ارایه مقاله و کنفرانس در کلاس ۱ نمره (نمره اختصاص یافته با توافق مدرسین و دانشجویان قابل تغییر است)

تاریخ امتحانات میان ترم و پایان ترم در تاریخ های تعیین شده از طرف آموزش و امتحان کوئیز با نظر اساتید درس مشخص خواهد شد. امتحان بصورت تستی برگزار می گردد. لازم است کلیه تکالیف قبل از امتحان پایان ترم تحویل داده شود.

سیاست ها و قوانین درس:

- لازم است کلیه دانشجویان قبل از شروع کلاس و حضور مدرس در کلاس حضور داشته باشند. تاخیر حضور در کلاس حداکثر ۱۰ دقیقه قابل قبول می باشد در غیر این صورت غیبت محسوب می شود.
- تاخیر حضور در کلاس برای بار اول به صورت دادن تذکر و در صورت تکرار تاخیر در حضور کلاس، همان جلسه غیبت اعلام می گردد.
- غیبت مجاز تا سقف مشخص شده از طرف آموزش مشمول کسر نمره نمی باشد.
- غیبت بیش از حد مجاز اطلاع و در جریان قرار دادن واحد آموزش و کسر نمره پایان ترم را به دنبال خواهد داشت. (غیبت غیر مجاز در سقف کمتر از ۴/۱۷؛ یک جلسه قابل بخشش، دو جلسه کسر ۱ نمره، سه جلسه کسر ۲/۲۵ نمره و چهار جلسه کسر ۴ نمره)
- در صورت عدم ارایه مقاله در زمان مشخص شده نمره آن صفر منظور می شود.

منابع:

منابع اصلی:

- ۱- کانینگهام و همکاران. بارداری زایمان ویلیامز (۲۰۱۴): ترجمه بهرام قاضی جهانی، انتشارات گلبن، جلد اول. ۱۳۹۳.
- ۲- حاتمی، حسین و دیگران، کتاب جامع بهداشت عمومی، جلد اول، انتشارات ارجمند، ۱۳۹۰.
- ۳- پرستاری بهداشت مادر و نوزادان لیفر، ترجمه مهناز شوقی، مهناز سنجرى. نشر سالمی، ۱۳۹۲.

منابع جهت مطالعه:

- 1-Burroughs, A., & Leifer, G. Maternity child nursing: An Introductory Text . Philadelphia: W.B.Saunders. Last edition.
- 2-Dickason, E.J. Silverman, B.L., Kaplan, J. Maternal Infant Nursing Care. st Louis: Mosby. Last edition.
- 3-Littleton, L.J., Engerbretson, J.C. Maternal Neonatal and women's Health nursing. 2002.
- 4-Murray, S.S., Mckinney, E.S., Gorrie, T.M. Foundations of Maternal- Newborn Nursing. Philadelphia: W.B.Saunders. Last edition.
- 5-Olds, S.B., London, Landewig, P.W. Maternal Newborn Nursing : A Family and Community sassed Approach. Upper saddle River: Prentice Hall. Last edition.
- 6-Wong, D.L., Perry, S.E., Hockenbury, M. Maternal child nursing care. st louis: Mosby. Last edition.
- 7-Sherwen, W., Scoloveno, MA., Clinical companion for maternity nursing: childbearing family. (last ed).
- 8-simpson, k.r., & creehan, p.a., prenatal nursing. (last ed.) Philadelphia: Lippincott.

پایگاههای اینترنتی قابل استفاده:

www.pubmed.gov, www.uptodate.com, www.sciencedirect.com, www.iranmedex.com
www.sid.ir

جدول زمان بندی درس پرستاری بهداشت مادر و نوزاد (۱)

کارشناسی پیوسته پرستاری

زمان کلاس: دوشنبه ها ساعت ۱۲-۱۰ و چهارشنبه ساعت ۴-۲ مکان کلاس: دانشکده پرستاری مامایی، کلاس شماره ۵

ردیف	تاریخ	عنوان	مدرس
۱	۹۶/۶/۲۰	کلیات پرستاری بهداشت مادر و نوزاد؛ استانداردهای مراقبت و سلامت زن	پیرهادی
۲	۹۶/۶/۲۲	آناتومی و فیزیولوژی دستگاه تناسلی زن	محمدی / افقری
۳	۹۶/۶/۲۷	بلوغ، دوره باروری و یائسگی	پیرهادی
۴	۹۶/۶/۲۹	سیکل جنسی (تغییرات هیپوتالاموس، هیپوفیز، تخمدان و رحم)	محمدی / افقری
۵	۹۶/۷/۳	لقاح و باروری، تشکیل جفت، رشد و تکامل جنین	پیرهادی
۶	۹۶/۷/۵	تعریف، اهداف، تاریخچه و استراتژی تنظیم خانواده و اثرات مثبت تنظیم خانواده بر سلامت مادر و کودک	محمدی / افقری
۷	۹۶/۷/۱۰	بارداری (تعریف واژه ها، علائم، نشانه ها و روش محاسبه تاریخ احتمالی زایمانی)	پیرهادی
۸	۹۶/۷/۱۲	قرص های هورمونی پیشگیری از بارداری	محمدی / افقری
۹	۹۶/۷/۱۷	تغییرات جسمی و روانی دوران بارداری	پیرهادی
۱۰	۹۶/۷/۱۹	امپول های تزریقی و نورپلنت	محمدی / افقری
۱۱	۹۶/۷/۲۶	مراقبت های دوران بارداری (اهمیت، آموزش مددجو، واکسیناسیون، تمرینات تنفسی و...)	پیرهادی
۱۲	۹۶/۸/۳	آی یو دی	محمدی / افقری
۱۳	۹۶/۸/۱۰	علل درد زایمان و روشهای مختلف دارویی و غیر دارویی کاهش درد زایمان	پیرهادی
۱۴	۹۶/۸/۱۷	روشهای جراحی پیشگیری از بارداری (واکتومی و توبکتومی)	ترابی / افقری
۱۵	۹۶/۸/۲۴	زایمان طبیعی (عوامل موثر، تئوری های مربوط به شروع زایمان، مراحل زایمانی و ...)	پیرهادی
۱۶	۹۶/۹/۱	روشهای سد کننده، روشهای طبیعی، روشهای اورژانسی	ترابی / افقری
۱۷	۹۶/۹/۸	دوره پس از زایمان (تغییرات جسمی و روانی، سازگاری خانواده و ...)	پیرهادی
۱۸	۹۶/۹/۲۲	ارزیابی سلامت جنین	پیرهادی
۱۹	۹۶/۹/۲۹	نوزاد طبیعی (فیزیولوژی نوزاد، مشخصات فیزیکی نوزاد، مراقبتهای لازم در اتاق نوزاد و منزل)	ترابی
۲۰	۹۶/۱۰/۶	ژنتیک و مشاوره آن، تغذیه نوزاد (تشریح و فیزیولوژی پستان، مشخصات شیرمادر، آموزشهای لازم و...)	ترابی

شناسنامه کامل درس در [web site](http://www.nm.mui.ac.ir) دانشکده در دسترس می باشد: www.nm.mui.ac.ir